

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Vissa åtgärder för stärkt återvändandeverksamhet och utlänningskontroll (SOU 2024:80)

Statskontoret tillstyrker utredningens förslag om att införa en ny sekretessbrytande bestämmelse, en utökad uppgiftsskyldighet och nya verkställighetshinder. Vi ställer oss också bakom utredningens förslag som syftar till att ge Polisen, Migrationsverket och Säkerhetspolisen ökade möjligheter och befogenheter att fastställa identitet på personer som saknar rätt att vistas i Sverige. Dessutom anser vi att regeringen bör styra och följa myndigheternas arbete med att använda den nya lagstiftningen.

Utredningens förslag kommer att ge myndigheterna bättre förutsättningar att bidra till det migrationspolitiska målet

I början av 2022 redovisade Statskontoret en analys av Polisens, Migrationsverkets och Kriminalvårdens arbete med återvändandeuppgiften.¹ Vår analys visade att myndigheterna behöver bättre möjligheter att klargöra personers identitet, och för att säkerställa tillgängligheten till de som ska avvisas. Säkerställd identitet och tillgänglighet är två grundläggande förutsättningar för att återvändandeverksamheten ska kunna fungera effektivt och i enlighet med lagstiftarens intentioner.

Vi bedömer att utredningens förslag om att införa en uppgiftsskyldighet för vissa myndigheter kommer att underlätta för de verkställande myndigheterna att med hjälp av befintlig information lokalisera var utlänningspersoner som ska avvisas eller utvisas befinner sig. Vidare bedömer vi att förslagen om att myndigheterna ska få ökade möjligheter och befogenheter att identifiera personer som saknar rätt att

¹ Se Myndigheternas arbete med personer som ska återvända till sitt hemland – analys och förslag för att effektivisera verksamheten (2022:1).

vistas i landet kommer att göra det möjligt att verkställa fler avvisnings- och utvisningsbeslut.

Utredningens förslag innebär risker för den personliga integriteten. Detta ska vägas mot behovet av att myndigheterna får bättre möjligheter att bidra till målet om en ansvarsfull och restriktiv migrationspolitik, och till delmålet att personer som saknar skyddsskäl eller av andra skäl inte har laglig rätt att vistas i Sverige också lämnar landet. Utredningen har bedömt att riskerna för den personliga integriteten är proportionerliga i förhållande till den föreslagna lagstiftningens syfte. Statskontoret ser inga skäl att ifrågasätta utredningens bedömning.

Kompletterande styrning behövs för att säkerställa att den nya lagstiftningen används fullt ut

Statskontorets tidigare iakttagelser visade att Polisens och Migrationsverkets interna styrning av återvändandeuppgiften var svag. Vi drog också slutsatsen att myndigheterna hade svårt att bedriva en väl fungerande samverkan kring återvändandeuppgiften. En väl fungerande samverkan är en förutsättning för att förslaget om en utökad uppgiftsskyldighet ska kunna fungera som avsett. Givet detta bedömer vi att det finns risk för att tillämpningen av den föreslagna lagstiftningen kan dra ut på tiden och att de nya befogenheter och möjligheter som utredningen föreslår inte används fullt ut i återvändandearbetet.

Statskontoret rekommenderar därför regeringen att i sin myndighetsstyrning vara tydlig med att myndigheterna ska ta vara på de nya möjligheter som den nya lagsstiftningen innebär. Vi anser också att regeringen bör följa upp myndigheternas arbete med att implementera och tillämpa den nya lagstiftningen.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Erik Nyberg och utredare Johan Wockelberg Hedlund, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Johan Wockelberg Hedlund